

ΘΕΑΤΡΟΝ

Μιά νύχτα μιὰ ζωή. — Υπάρχουν ἑλληνίδες πού διαβάζουν, παρακολουθοῦν τὴν πρόδον, ἐνδιαφέρονται διὰ τὰ κοινωνικά ζητήματα, τὸν φεμινισμόν καὶ δὲν γνωρίζουν τὸ δράμα τοῦ Σπ. Μελά, «Μιά νύχτα μιὰ ζωή» ;

Ἔ, τότε πρέπει νὰ σπεύσουν νὰ τὸ διαβάσουν ἢ ἂν κατοικοῦν εἰς τὰς Ἀθήνας, νὰ τρέξουν νὰ τὸ ἰδοῦν στὸ Ἐθνικὸν Θέατρον μολὶς ξαναδοθῇ ἀπὸ τὸν καλὸν θίασον τοῦ Ὠδείου.

Εἶναι ἓνα δράμα σύγχρονον, παρμένο ἀπὸ τὴν ἀθηναϊκὴν κοινωνίαν, τόσο βαθῦ καὶ τόσο ἀληθινὸ πού θυμίζει τὸν Ἴψεν καὶ τὸν Hervieu στὰ πῶς δυνατὰ ἔργα των.

Ἡ ἱστορία εἶναι ἀπλῆ μιὰ οἰκογένεια μετρίων ἀνθρώπων πού θὰ ζοῦσε ἤσυχα καὶ καλά, ἂν δὲν ἀρρωστοῦσε ἡ μητέρα καὶ δὲν παρεσύρετο ὁ πατέρας, γιὰ νὰ καλύψῃ τὰ ἔξοδα τῆς θεραπείας καὶ ἄλλα ἰδικὰ του ἔξοδα ἀστόχαστα, νὰ τραβήξῃ ἓνα ποσὸν 40.000 δρ. ἀπὸ τὸ ταμεῖον μιᾶς ἰδιωτικῆς ἐργασίας, ὅπου εἶναι ταμίας.

Τὴν οικονομικὴν στενοχωρία ὑποκεντᾶ ἡ φιλοδοξία τοῦ ἀδελφοῦ πού εἶναι φοιτητῆς καὶ

ὄνειρεύεται ταξίδια στὴ Γερμανία καὶ προαγωγάς, ὄχι γιὰ τὴν ἐπιστήμη, ἀλλὰ γιὰ τὴν εὐζωία.

Μιὰ κόρη, ἡ Ὀλγα, ἀνίξερη καὶ ταπεινή, πρέπει νὰ τοὺς τὰ δόσῃ ὅλ' αὐτὸ μὲ μιὰ θυσία, ὄχι μικρὰ καὶ περαστική, ἀλλὰ μὲ τὴν ἀγάπη της, τὴν πρώτη ὀρμητικὴ καὶ ἀκατάσχετη ἀγάπη της, πού φώτισε τὴν ὑπαρξί της καὶ τὴν ἔβαλε διὰ μιᾶς ὑψηλότερα ἀπὸ τὸ οἰκογενειακὸ περιβάλλον της.

Ἡ Ὀλγα εἶναι δακτυλογράφος, ἐργάζεται, δὲν θέλει νὰ δίδῃ βάρος στοὺς γονεῖς της, δὲν ζητεῖ τίποτε, ἀγαπᾷ ἓνα εὐγενέστατο νέο, τὸ Μήλτο, ψυχογιὸ τοῦ πατρὸς της, πού ἀνετράφη μαζί της σὰν παιδί τοῦ σπιτιοῦ.

Ὁ Μήλτος εἶναι πτωχὸς ὑπάλληλος, γεμᾶτος εὐγνωμοσύνη καὶ σεβασμὸ γιὰ τοὺς θετοὺς γονεῖς πού τὸν ἀνέθρεψαν, ἀγαπᾷ τὴν Ὀλγα, ἀλλὰ μὲ τὴν ἀνωτέρα ἀγάπη πού δὲν γνωρίζει ὑπολογισμοὺς καὶ ἀτομικὰ συμφέροντα.

Σ' ὅλα αὐτὰ, παρουσιάζεται ἓνας πλούσιος γαμπρός.

Ἄς εἶναι γηραλέος καὶ ἀντικαθητικὸς στὴν

Ὀλγα, ἀπαιτεῖ ἡ οἰκογένειά της νὰ τὸν πάρῃ, νὰ τὸν πάρῃ διὰ τῆς βίως καὶ νὰ σκοτώσῃ τὴν ἀγάπη της, ἀδιάφορον ἂν θυσιάσῃ μὲ αὐτὴν καὶ τὴ ζωὴ της.

Καὶ βλέπει κανεὶς τὴν τραγικότητα ἐγκαταλειμμένης κόρης πού παλαίει μόνη της ἐναντίον ὅλων αὐτῶν πού ἔπρεπε νὰ τὴν ἀγαποῦν καὶ νὰ τὴν προστατεύουν, ἀντιθέτως ὁμοῦς ζητοῦν αὐτοὶ νὰ τὴν κάμουν θῦμα τους, γιὰ τὸν ἀτομικὸν τους ἐγωισμό σκεπασμένον μὲ τὴν μάσκαν τῆς δῆθεν οἰκογενειακῆς εὐτυχίας.

Κανεὶς δὲν ἔχει τὸν ἡρωισμό οὔτε μιὰ στιγμή νὰ σκεφθῇ ν' ἀλλάξῃ τὰ πράγματα.

Ἡ μητέρα πού ἔγεινε καλὰ ἀπ' τὴν ἀσθένειά της, δὲν κάμει ἄλλο παρὰ νὰ κλαίῃ. Προσπαθεῖ νὰ ὑπερασπίσῃ τὴν κόρη, ἀλλὰ γλιαρὰ καὶ χωρὶς τὸ μητρικὸ ἐκεῖνο φίλτρο, πού δὲν χρειάζεται γνώσεις καὶ εὐφροσύνη, ἀλλὰ καρδιά καὶ ἐνστικτομητρικὸ, πού εἶναι αὐτὴ καθ' ἑαυτὴ ἡ μητρότης, καὶ σὰ κατώτερα ὄντα.

Ὁ πατέρας, δεσπότης στὴν οἰκογένειά του καὶ δούλος τῆς ἀνάγκης, δὲν βλέπει τίποτε ἄλλο παρὰ τὸν περιορισμένον κύκλον τῶν χαραγμένων κοινωνικῶν ὑποχρεώσεων. Δὲν ἔμαθε τίποτε ἀπὸ τὴν πείραν τῶν 58 ἐτῶν του, δὲν ἐνόησε τὸ σφάλμα, πού ἔκαμε νὰ παντρεύῃ τὴν πρώτη κόρη του μ' ἓναν ἀνάξιον ἄνθρωπον, μέθυσον, βάνανυσον πού τὴν τυραννεῖ καὶ χωρὶς νὰ μετανοήσῃ καὶ νὰ συναισθανθῇ τὴν εὐθύνη του ὡς πατέρας, θέλει νὰ ξαναρχίσῃ τὸ πείραμα μὲ τὴν δευτέρα κόρη του, μόνον καὶ μόνον διότι τοῦ χρειάζονται χρήματα, αἱ 40.000 δρ. πού θὰ τοῦ ἔδιδε ὁ πλούσιος ἔμπορος, γιὰ νὰ τὰ ξαναβάλλῃ στὸ ταμεῖον πρὶν ἀνακαλυφθῇ ἡ υπεξαίρεσίς του.

Ὁ ἀδελφὸς ξηρόκαρδος καὶ φλεγόμενος μόνον γιὰ ἐπιδείξεις, μεγαλεῖα, ζωὴ τοῦ χρήματος πού κ' αὐτὴ τὴν ἀγάπη τὴν ἀγοράζει, εἶναι ἐτοιμὸς νὰ κτυπήσῃ τὴν ἀδελφὴν του καὶ νὰ τὴν ποδοπατήσῃ, ὅταν τὴν δῇ πεσμένη!

Ἡ ἀδελφὴ, ἡ πανδρεμένη καὶ δυστυχῆς, δὲν ἐξανίσταται κατὰ τῆς τύχης της, οὔτε ζητεῖ τοῦλάχιστον νὰ προφυλάξῃ τὴ μικροτέρα ἀδελφὴν της ἀπὸ παρόμοια βάσανα. Τὴν προτρέπει εἰς τὴν ὑποταγή, τῆς κουνδράρει τὸ πρόσωπον γιὰ νὰ μὴ φαίνωνται τὰ δάκρυα καὶ τὴν στολίζει γιὰ τὸ γεῦμα τῶν ἀρραβώνων, ἀλλὰ δὲν ξέρει ν' ἀπαντήσῃ τίποτε ὅταν ῥωτᾷ ἡ Ὀλγα «Καὶ τὴν ψυχὴ μου, ποιὸς θὰ μοῦ τὴν φρεσκάρῃ;»

Μόνος ο Μίλτος έννοεί και σταυρώνεται μαζί με την "Όλγα ο" δλη την μαρτυρική νύκτα όπου άποφασίζεται ή τύχη τής κόρης.

"Αλλά κι' αυτός δέν μπορεί νά προλάβη τό κακό, όχι γιατί δέν έχει ψυχική δύναμη, αλλά γιατί καθώς τό λέγει ο ίδιος, «ο άνθρωπος δένεται μόνος του γιατί έβαλε νόμους στον έαυτό του και δέν είναι ελεύθερος νά πετάξη σαν πουλί ίκει που τον καλεί ή εύτυχία του.»

Είναι άνώτερος άνθρωπος ο Μίλτος, γι' αυτό μπορεί νά δώσει αυτός βάλσαμο και τή σωτηρία μετά την καταστροφή.

Τι γίνεται λοιπόν;

"Η "Όλγα δέν μπορεί νά κρυφθῆ, και μολοντί μέθυσε για νά πῆ τό ναί στο τραπέζι τών άρραβόνων, άπομακρύνει με την ειρωνεία της τόν πλούσιο γαμπρό, που «δέν έχει παραδες για χάσιμο».

"Ο πατέρας τότε, έξω φρενών, άποκαλύπτει στην έντρομο οικογένεια ότι είναι κλέπτης, ότι του χρειάζονται 40.000 δρ., τας όποιās θα είχε τό πρωτ, άν ή "Όλγα δέν επύχραινε τόν πλούσιο μνηστήρα.

Τότε ή κόρη σηκώνεται, «θα τάχης τά χρήματα!» λέγει στον πατέρα της και φεύγει. Πραγματικώς, την αύγή πριν φέξη, τοῦ τά φέρνει. "Αλλά σε τί κατάσταση είναι ή ίδια και με τί τά πλήρωσε;

"Αφού ήθελαν και καλά τή θυσία της, οι δικοί της, τούς την έδωκε. Χωρίς ή με στεφάνι, τί έχει νά κάμη; Τό ζήτημα γ' αυτούς ήτο νάχουν τά χρήματα, γι' αυτήν νά περάση από μιá φωτιά, ίδου λοιπόν, πέρασε.

Πηγαίνοντας μόνη της στη γκαρσονιέρα του προϊσταμένου της, δέν ήξερε καλά κι' αυτή τί έκαμνε; αυτός πην είχε διακρίνη πρό καιρού στο γραφείο και τή ζητούσε, όπως ζητούν μ' έπιμονή όσοι έχουν χρήματα πολλά και νομίζουν ότι τίποτε δέν πρέπει ν' αντισταθῆ στην λιθυμία τους και στο χρήμά τους.

Αυτή ένόμισε μιá στιγμή ότι άν επήγαινε και τόν παρακαλούσε, θα καταλάβαινε τόν πόνο της και θα τής έδιδε τά χρήματα με την υπόσχεσί της νά του τά ξεπληρώση άργότερα με την εργασία της, ή; δούλεψε κι' όλη της τή ζωή νά τά δόση.

"Αλλά λησμόνησε ότι στον άνθρωπο μέσα υπάρχει άκόμη τό θηρίον.

Τό ήξευρε όμως και καλά, όταν βγήκε λίγες ώρες άργότερα από την κατοικία του προϊσταμένου, όπου είχε πουλήση την τιμή της. Μόνη της μέσα στη νύκτα τή σκοτεινή, γέροντας κάτω από τή βροχή, που τής μαστίγωνε τή όράχη, πήγαινε έμπρός της, χωρίς νά ξέρη που πήγαινε.

Αίφνης κάτι σκληρό στο στήθος της την κέντησε, έβαλε τό χέρι της και ήρε χαρτονομίσματα... τās 40.000 δρ. που ήσαν ή τιμή του πατέρα της και τής οικογενείας της. "Όταν τās πήγε όμως, μόνον ύβρεις έλαβε αντί εύχαριστίας. Και θα τελείωνε θλιβερά τό δράμα, τό τόσο ζωντανό και άληθινό του Σπ. Μελά, άν δέν έσήκωνε την ψυχή του θεατοῦ ο' έξηγιισμό με τά λόγια του Μίλτου. Τώρα, όπως και πριν, την αγαπά και την θέλει την "Όλγα, κατεστραμμένη και συντετριμμένη απ' τή θυσία, κι' ός λέγει ή ίδια ότι δέν αισθάνεται πια τίποτε... τίποτε... παρά μόνον άηδία για την ζωή και τούς ανθρώπους. "Η άγάπη του, όπως ο ήλιος που βγαίνει κάθε πρωί και διαλύει τά σκότη, θα ξανακάμη τή ζωή της.

— "Έτσι τελειώνει τό δράμα, κι' ός σκεφθοῦν οι πατέρες κι' οι μητέρες την εύθύνη και τās έποχρεώσεις απέναντι τών παιδιών των.

Γιατί τό δράμα του Σπύρου Μελά είναι ένα ήθικό λουτρό μέσα στις τόσες άνηθικότητες που βλέπομε, διαβάζομε, κι' άκούμε διαρκώς. Δέν είναι οὔε ένα κτύπημα στην οικογένεια, οὔτε μιá ένθάρρυνσις στον ελεύθερο γάμο, οὔτε μιá παρότρυνσις στον εγωιστικό φεμινισμό.

Είναι ένα σάλπισμα στην άνθρωπινή συνείδησι και στην κοινωνική ιδίως συνείδησι. "Η κόρη που αισθάνθηκε τόν έαυτόν της διαφορετικό απ' την στιγμή, που ήρχισε νά εργαζεται και νά κερδίζει χρήματα, δέν είναι μιá επαναστάσις. Είναι άπλώς ένα άτομον που άρχίζει νά αισθάνεται την άτομικότητά του και που νομίζει δίκαιον νά μωρη νά εκλέξη την άγάπη του ελεύθερα. Οι όροι τής ζωής ήλλαξαν παντοῦ, οι μεγάλοι όμως νόμοι, οι αώνιοι νόμοι του αίματος δέν θ' άλλαξουν ποτέ. Οι γονείς είναι αυτοί που κάμουν την οικογένειαν και οι οικογένειαι κάμουν την κοινωνία. Γι' αυτό, ός σκεφθοῦν άκόμη μιá φορά όσοι φέρνουν παιδιά στον κόσμο ότι ο φυσικός νόμος είναι νά προστομαζούν αυτοί την εύτυχία των και όχι νά ζητούν γ' αφαιρέσουν από αυτά τό δικαίωμα τής ζωής.

ΕΛΛΗ ΧΑΡ. ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΟΥ